

І. В. Несторишен, Я. В. Прокопець
Хмельницький національний університет

ЕКОНОМІКА ІНДУСТРІЇ ГОСТИННОСТІ В СУЧАСНИХ УМОВАХ: МІЖНАРОДНІ ТА ВІТЧИЗНЯНІ ТРЕНДИ

Індустрія туризму є однією з важливих складових світової економіки, на яку припадає близько 7% міжнародної торгівлі. За даними Всесвітньої туристичної організації, кожне десяте робоче місце у світі опосередковано створюється туризмом. Метою дослідження є систематизація сучасних тенденцій розвитку вітчизняної та зарубіжної індустрії гостинності в контексті виявлення відповідних чинників, які негативно впливають на цю галузь, а також вироблення рекомендацій щодо напрямів реалізації вітчизняної програми «постконфліктного туризму». Аналіз сучасних тенденцій розвитку індустрії туризму показує, що, починаючи з 2020 року, підприємства туристичної сфери постійно перебували під негативним тиском факторів зовнішнього середовища. Таким чином, суттєвої шкоди розвитку туристичного бізнесу у світі завдали заходи, спрямовані на подолання наслідків пандемії COVID-2019, які нині ускладнили процеси переміщення громадян як усередині країни, так і можливості міжнародного туризму. через запровадження значних «ковідних» обмежень на пересування громадян між країнами. Так, внаслідок політики обмеження можливого пересування до країн Європейського Союзу, США, Близького та Далекого Сходу протягом 2020–2022 років туристична сфера багатьох туристичних регіонів зазнала значних втрат. За оцінками UNWTO, заходи з подолання пандемії COVID-2019 у 2020–2021 роках призвели до значного зниження масштабів міжнародного туризму (до 80%), а також падіння надходжень від експорту туристичних послуг склало більше 900 мільярдів доларів США. В дослідженні запропоновано актуальні заходи щодо відновлення туристичної галузі з урахуванням досвіду країн, де відбувалися військові конфлікти, та розроблено відповідні заходи щодо відновлення туризму в постконфліктний період. Систематизовано міжнародний досвід функціонування туристичної галузі у постконфліктний період та запропоновано заходи щодо відновлення вітчизняної сфери туризму у післявоєнний період.

Ключові слова: індустрія гостинності, економіка індустрії гостинності, UNWTO, туризм, post-conflict tourism.

Постановка проблеми. Індустрія гостинності є однією з важливих складових світової економіки, на яку припадає близько 7% міжнародної торгівлі. За інформацією World Tourism Organization (Всесвітня туристична організація, далі – UNWTO), індустрія гостинності забезпечувала кожне десяте робоче місце. Зазначимо, криза, викликана пандемією COVID-19, в значній мірі зруйнувала економіку туристичної сфери, що призвело до безпрецедентних негативних наслідків для підприємств індустрії туризму та населення, працевлаштованого у сфері туризму та суміжних галузях. Туризм – один із секторів міжнародної економіки, що найбільше постраждали внаслідок вжиття заходів щодо стримування захворювання COVID-19, а з урахуванням існуючих в даний час обмежень на подорожі та глобальної рецесії, сфера туризму ризикує стати однією з останніх за швидкістю відновлення.

Пандемія COVID-19 виявила макроекономічну значущість індустрії гостинності для більшості економічних систем країн Організації економічного співробітництва та розвитку (Organisation for Economic Co-operation and Development, далі – OECD) та країн Групи Двадцяти (The Group of Twenty, далі – G20)). Внаслідок дії заходів, направлених на подолання наслідків пандемії COVID-2019, значна частина підприємств туристичного сектору або призупинили своє функціонування, або ж повністю були ліквідовані. Крім того, криза COVID-2019 зумовила значні втрати для економічних систем країн з низькими доходами, а

саме, для місцевих громад, туристичної бізнес-спільноти та органів місцевого самоврядування, фінансування яких має високий ступінь кореляції із функціонуванням туристичного ринку в цих регіонах.

Поточна криза також виявила значні недоліки в менеджменті та готовності представників державних органів управління, відповідальних за формування та реалізацію державної туристичної політики на національних рівнях реагувати на відповідні загрози та небезпеки шляхом розробки відповідного інструментарію щодо адаптації туристичної політики до існуючих викликів. Для вітчизняної індустрії туризму, крім негативного впливу кризи COVID-2019, значної шкоди розвитку туризму завдала військова агресія російської федерації, яка призвела до руйнування вітчизняної індустрії туризму у 2022–2023 рр.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Відмітимо, в сучасній науковій літературі з питань визначення подальшого розвитку індустрії гостинності висвітлюються напрями подолання наслідків пандемії COVID-2019 в умовах політичної, соціальної та військової нестабільності. Зокрема, зазначені тематики у своїх працях досліджують Глубоченко К. О. [1], Гризовська Л. О. [2], Журба І. Є. [3], Левицька І. В. [6], Матвійчук Л. Ю. [8], Матюх С. А. [7], Ярославський А. О. [9] та інші науковці.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми, котрим присвячується стаття. Незважаючи на значну кількість публікацій науковців,

фахівців-практиків з питань функціонування закладів індустрії гостинності, невирішеними залишаються аспекти та етапи її відновлення з врахуванням досвіду передових країн щодо реалізації програм «постконфліктного туризму» (Post-conflict tourism).

Метою дослідження є систематизація сучасних тенденцій розвитку вітчизняної та зарубіжної індустрії гостинності в контексті виявлення відповідних чинників, які негативно впливають на цю галузь, а також вироблення рекомендацій щодо напрямів реалізації вітчизняної програми «постконфліктного туризму»

Виклад основного матеріалу дослідження. Аналіз показників розвитку індустрії гостинності за 2020–2023 рр. показує, що економічні оператори індустрії гостинності (туристичні оператори, туристичні агенції, перевізники, представники готельно-ресторанного бізнесу) постійно перебували під впливом негативних чинників зовнішнього середовища. Так, значних збитків вітчизняним та зарубіжним закладам індустрії гостинності завдали заходи направлені на подолання наслідків пандемії COVID-2019, які суттєво обмежили можливості переміщення осіб (як резидентів, так і нерезидентів) як в межах певної країни, так і можливості туризму між країнами внаслідок запровадження значних «ковідних» заборон щодо пересування осіб різних країн між ними. Зокрема, за результатами політики обмежень можливостей пересування в країнах Європейського Союзу, США, Близького та Далекого Сходу протягом 2020–2022 рр., туристична сфера багатьох туристичних регіонів зазнала значних втрат. За оцінками UNWTO, заходи щодо подолання пандемії COVID-2019 2020–2021 рр. призвели до значного падіння обсягів міжнародного туризму (60–80%), а зниження доходів від експорту туристичних послуг склало орієнтовно 910 мільярдів – 1,2 трильйона доларів США [11].

Зауважимо, за даними UNWTO, в доковідний період сфера туризму була однією з найдинамічних галузей

глобального експорту у світі. Середньорічні темпи зростання світової індустрії туризму до 2020 року становили у близько 5–10% на рік, в середньому у світі підприємства сфери туризму забезпечували до 10% валового світового доходу і кожне десяте робоче місце у світі безпосередньо або опосередковано генерується туризмом [10; 13] (рис. 1).

З інформації рис. 1 можна зробити висновки, що пандемія COVID-19 призвела до значного зниження частки індустрії туризму в структурі ВВП як у цілому у світі (з 4,0% у 2019 р. до 2,0% у 2020 р.), так і за глобальними регіонами. Найбільше відсоткові падіння можна помітити у країнах Азії та Тихоокеанського регіону (з 4,2% в 2019 р. до 1,7% в 2020 році).

Значимо, згідно з новими даними UNWTO, у 2022 році понад 900 мільйонів туристів здійснили міжнародні подорожі – це вдвічі більше, ніж у 2021 році, хоча, це лише 63 % від доковідного рівня. У кожному глобальному регіоні зафіксовано помітне зростання кількості міжнародних туристів. На Близькому Сході було помічене найбільше відносне зростання, оскільки кількість міжнародних прибуттів (international tourist arrivals – один з головних індикаторів стану туристичної галузі в світі) зріс до 83% від допандемічного рівня. Європа досягла майже 80% допандемічного рівня, оскільки у 2022 році вона прийняла 585 мільйонів відвідувачів. Країни Африки та Америки відновили близько 65% своїх відвідувачів доковідного періоду, тоді як країни Азії та Тихоокеанського регіону досягли лише 23% через більший негативний вплив пандемії та пов'язаних з цим обмежень, які почали знімати лише останніми місяцями.

Цікавими є результати аналізу даних Першого світового туристичного барометру UNWTO за 2023 рік, який узагальнює показники туристичної галузі за регіонами, а також виділяє найкращі туристичні напрямки у 2022 році, в яких відбулось відновлення до рівня 2019 р. [13]. Відмітимо, Всесвітній туристичний баро-

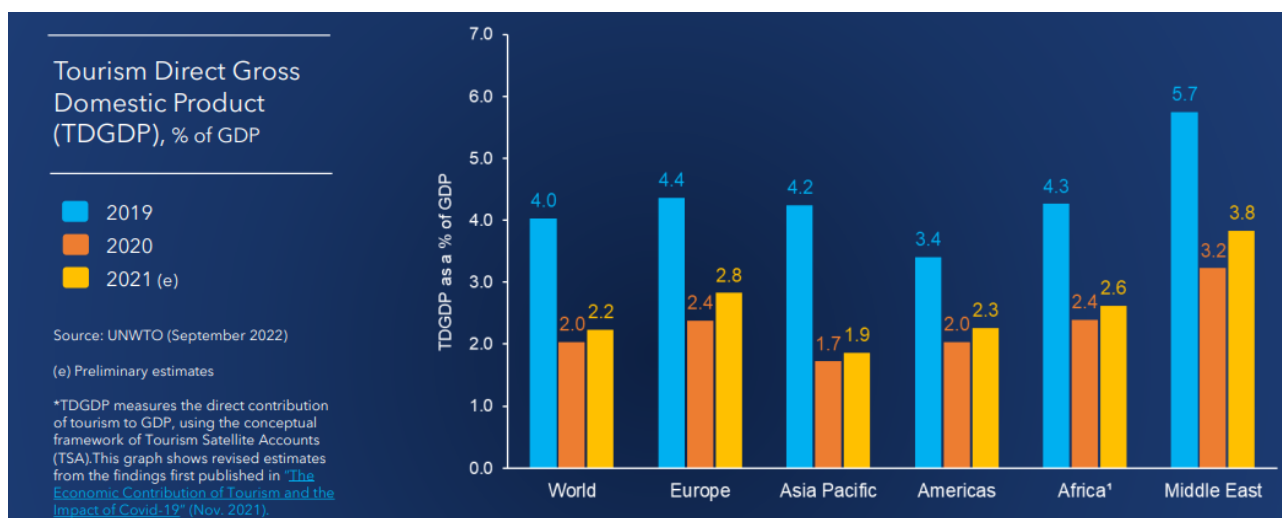

Рисунок 1 – Частка індустрії туризму у структурі ВВП у світі та глобальних регіонах

Джерело: [10; 13]

метр UNWTO (The UNWTO World Tourism Barometer) – це публікації Всесвітньої туристичної організації, яка регулярно відстежує короткострокові тенденції туризму з метою надання зацікавленим сторонам глобального туризму актуального аналізу міжнародного туризму. Відповідно до методичних рекомендацій, інформація The UNWTO World Tourism Barometer оновлюється кілька разів на рік і включає аналіз останніх даних про туристичні напрямки (в'їзний туризм) і вихідні ринки (виїзний туризм). The UNWTO World Tourism Barometer також передбачає публікацію тричі на рік Індексу впевненості UNWTO (UNWTO Confidence Index), який ґрунтується на опитуванні Групи експертів з туризму UNWTO та надає оцінку останніх показників і короткострокових перспектив міжнародного туризму. Останній «UNWTO Confidence index» («Індекс впевненості UNWTO») демонструє обережний оптимізм за січень-квітень 2023 р., що є вищим, ніж за той самий період 2022 року. Цей оптимізм підтверджується зняттям ковідних обмежень в Азії та високими показниками витрат у 2022 році як на традиційних ринках туризму, так і на ринках, що розвиваються, зокрема у Франції, Німеччині, Італії, а також Катарі, Індії та Саудівській Аравії показують високі результати.

Крім того, UNWTO запустила Трекер відновлення туризму (Tourism Recovery Tracker) для підтримки глобального туризму [14]. Зазначимо, Трекер відновлення туризму є результатом партнерства між міжнародними організаціями та приватним сектором, який охоплює ключові показники ефективності туризму за місяцями, регіонами та субрегіонами, що дає змогу в режимі реального часу порівнювати відновлення індустрії туризму в усьому світі та галузях.

Таким чином, у 2022 році внаслідок значного відкладеного попиту та послаблення обмежень на подорожі у багатьох країнах (за даними «UNWTO/IATA Destination Travel – Easy Travel» у грудні 2022 року

116 напрямків не мали обмежень на подорожі через COVID-19) міжнародний туризм продемонстрував вищі показники, ніж очікувалось, а саме, рівень міжнародного туризму сягнув 63% доковідного рівня. Показник «international tourist arrivals» демонстрував значне відновлення протягом літнього сезону в північній півкулі, при цьому відновлення показувало більш помірні темпи в останні кілька місяців року. Незважаючи на появу нового штампу вірусу Omicron на початку року, початок російського наступу в Україні та складне економічне середовище, міжнародний туризм продемонстрував стійкість, що відображено в значному відновленні кількості прибуттів: з -59% порівняно з 2019 роком за результатами першого кварталу 2022 року до -28% в останньому кварталі (рис. 2).

Отже, у за результатами показників розвитку індустрії гостинності у 2022 р. можна відзначити поступове відновлення індустрії міжнародного туризму майже до рівня допандемічного періоду. За оцінками експертів, сектор туризму готовий продовжити консолідацію свого відновлення у 2023 р., яке зумовлене фактором «відкладеного попиту», особливо щодо туристичних потоків з країн Тихоокеанського регіону. Зокрема, за результатами опитування Групи експертів UNWTO (The UNWTO Panel of Experts), можна відзначити, що близько 72% респондентів (експертів) очікують значного відновлення індустрії гостинності у 2023 р. Проте більшість експертів (близько 65%) також вважають, що ринок міжнародного туризму не повернеться до рівня 2019 р. раніше 2024 р.

У 2022 році в усіх регіонах спостерігався значний приріст порівняно з попереднім роком. Європа, найбільший у світі регіон прибуття туристів, зафіксував 585 мільйонів прибуттів у 2022 році, досягнувши майже 80% допандемічного рівня (-21% порівняно з 2019 роком), з особливо сильним літнім сезоном. Цьому сприяли потужний внутрішньорегіональний

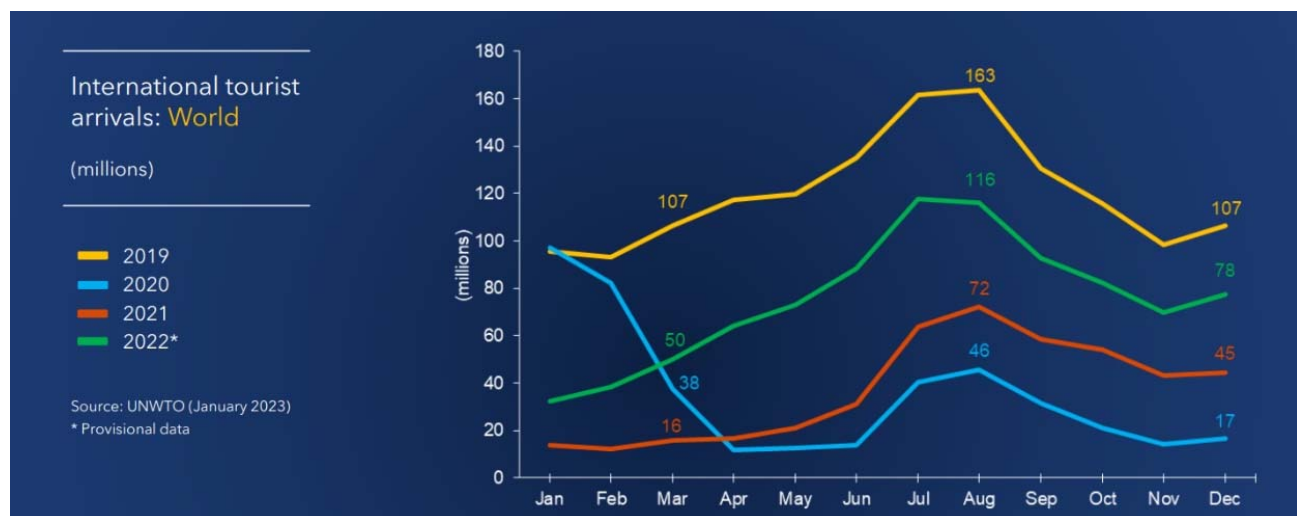

Рисунок 2 – Динаміка кількості міжнародних туристичних прибуттів в розрізі місяців (international tourist arrivals)

Джерело: [15]

попит і реалізація скоординованих заходів безпеки щодо подорожей. У 2022 році на цей регіон припадало 64% глобальних прибуттів. У 2022 році на Близькому Сході відбулося найзначніше відносно зростання серед регіонів, де кількість прибуттів зростає до 83% доквідного рівня (-17% порівняно з 2019 роком). У цьому регіоні відбувались міжнародні масові заходи з великою кількістю відвідувачів, такі як Експо-2020 в Дубаї та Чемпіонат світу з футболу в Катарі, а також паломництво до Саудівської Аравії (Hajj pilgrimage in Saudi Arabia).

Аналізуючи динаміку показників міжнародного туризму у країнах Західної Європи (87%) і Карибського басейну (84%), то показники сягнули 87% та 84% рівня 2019 року відповідно. В той же час, можна виділити певні напрямки, за якими відбулось перевищення кількості міжнародних прибуттів до пандемічного рівня за перші десять-дванадцять місяців. До них можна віднести Американські Віргінські острови (+27%), Албанію (+17%), Гондурас (+17%) та інші (рис. 3).

Крім показника «кількість міжнародних прибуттів» (international tourist arrivals), фахівцями UNWTO аналізується показник «надходження від міжнародного туризму» (International tourism receipts). Зокрема, у багатьох туристичних регіонах було зафіксовано значне зростання надходжень від міжнародного туризму. Крім того, у певних регіонах, приріст надходжень від міжнародного туризму був вищим, ніж зростання кількості міжнародних прибуттів. Це зумовлено збільшенням середніх витрат на поїздку через більш тривалий період перебування, готовністю мандрівників витратити більше в пункті призначення та вищими витратами на поїздку частково через інфляцію (рис. 4).

На думку експертів UNWTO, міжнародний туризм консолідує своє відновлення у 2023 році завдяки відкладеному попиту, особливо в Азії та Тихоокеанському регіоні. Зокрема, на основі моделювання процесів за методом сценаріїв UNWTO на 2023 р., кількість туристів на міжнародному ринку може сягнути від 80% до 95% допандемічного рівня, а Європа та Близький Схід досягне цих рівнів. Очікується, що в 2023 році кількість прибуттів досягне або перевищить рівень до пандемії, і за певними напрямками і субрегіонами ще є значні можливості для відновлення [15].

Можна констатувати, що післяковідне відновлення індустрії туризму триватиме протягом 2023 року в умовах зростання існуючих та появи нових економічних, соціальних та геополітичних факторів небезпеки. Поступове скасування пов'язаних із COVID-19 обмежень на подорожі до Китаю, найбільшого світового ринку виїзних подорожей 2019 року, є значним кроком для відновлення туристичного сектору в Азіатсько-Тихоокеанському регіоні та в усьому світі. У короткостроковій перспективі відновлення подорожей з Китаю, ймовірно, принесе користь, зокрема, азіатським напрямкам. Однак, це буде залежати від наявності та вартості авіаперельотів, візового режиму та обмежень, пов'язаних із COVID-19 в популярних туристичних дестинаціях. Наприклад, до середини січня загалом 32 країни ввели спеціальні обмеження на поїздки з Китаю, переважно в Азію та Європу [13]. У той же час високий попит з боку Сполучених Штатів, підкріплений сильним доларом США, продовжить приносити користь напрямкам у регіоні та за його межами. Європа й надалі отримуватиме потужні туристичні потоки зі США, частково через ослаблення

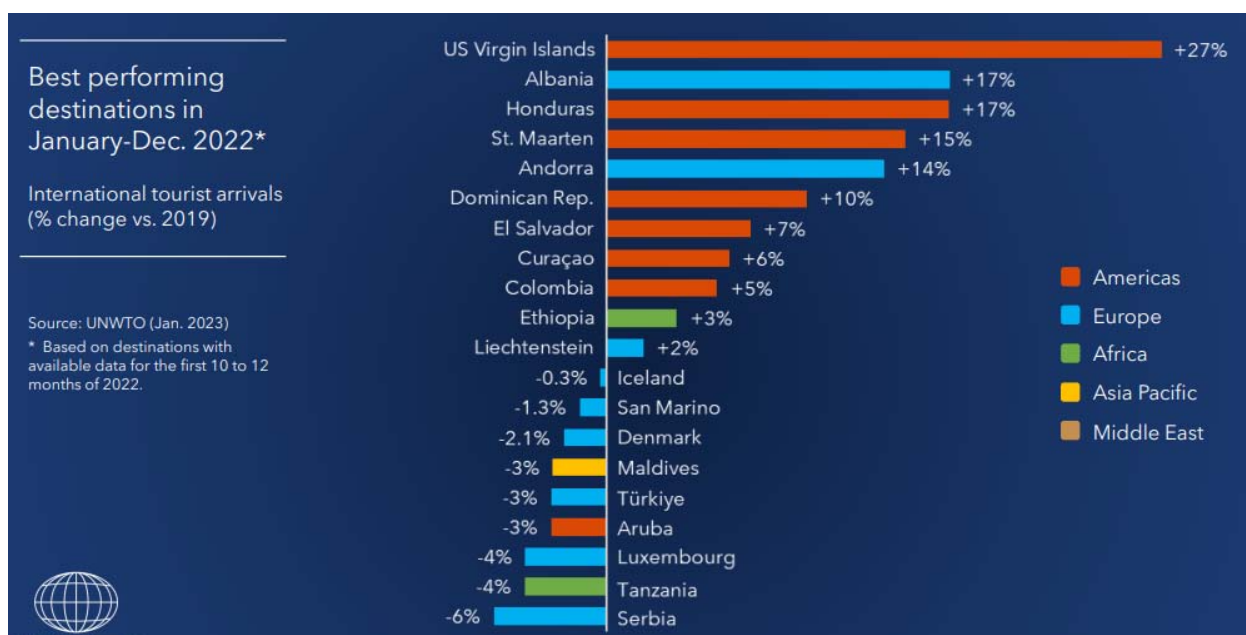

Рисунок 3 – Кращі дестинації за кількістю міжнародних туристичних прибуттів («International tourist arrivals»)

Джерело: [15]

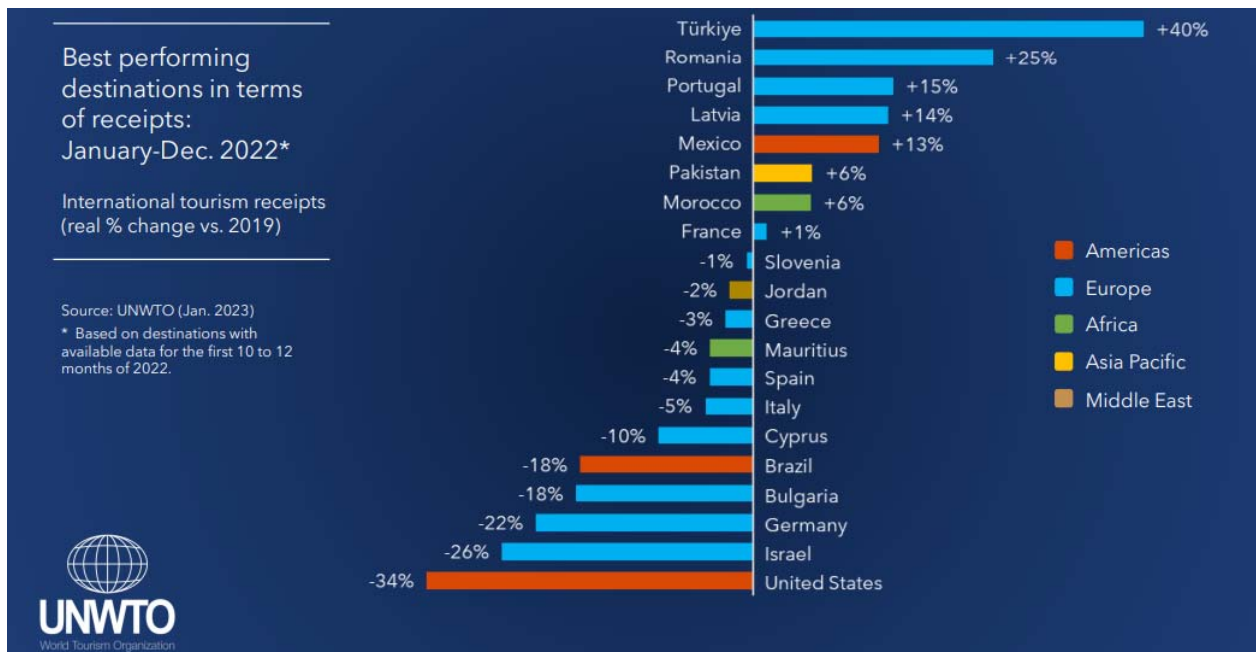

Рисунок 4 – Кращі дестинації за показником «надходження від міжнародного туризму» (International tourism receipts)

Джерело: [15]

євро по відношенню до долара США. Одним з позитивних факторів щодо розвитку міжнародного туризму у 2023 році є відновлення, лібералізація та зростання кількості рейсів повітряного сполучення між країнами, проте до вересня 2022 року (за даними The International Air Transport Association, далі – IATA) завантаженість міжнародних авіаційних перевезень залишалася на 37% нижче рівня 2019 року. На думку багатьох експертів, внутрішній туризм і надалі сприятиме відновленню туризму, що підживлюється попитом на напрямки, розташовані ближче до дому, оскільки туристи шукають заходів на відкритому повітрі, природних продуктів і сільського туризму. Одним з аспектів дослідження перспектив розвитку сфери туризму у світі є узагальнення основних факторів, які перешкоджають відновленню міжнародного туризму (рис. 5).

Відповідно до останнього опитування Групи експертів UNWTO (the Panel of Experts), головними факторами, які перешкоджатимуть відновленню туризму у наступних роках будуть: складне економічне середовище (високий рівень інфляції та процентних ставок; різке зростання цін на нафту та продукти харчування; побоювання глобальної рецесії. Крім того, триваюча невизначеність, спричинена російською агресією проти України та іншими зростаючими геополітичними напруженнями, проблеми охорони здоров'я, пов'язані з COVID-19, а також нестача робочої сили також становлять значні негативні ризики для індустрії туризму в наступних роках.

З початком військової агресії російської федерації проти України, вітчизняна індустрія туризму зазнала значних втрат як економічного характеру, так і зна-

чних руйнувань рекреаційно-туристичних комплексів на півдні України, в Київській, Харківській, Сумській, Чернігівській та інших областях України. Зазначимо, до початку повномасштабної війни Україну відвідували орієнтовно 2,0–3,0 млн туристів, які досить суттєво збільшували надходження для вітчизняної індустрії туризму та суміжних галузей (готельно-ресторанні комплекси, транспортна інфраструктура, локації історичного, гастрономічного, культурного та інших видів туризму).

Висновки. Таким чином, враховуючи детальний аналіз міжнародних показників індустрії гостинності за даними UNWTO можна визначити основні тенденції розвитку міжнародної та вітчизняної індустрії гостинності:

- наступні 2-4 роки стануть вирішальними в контексті відновлення міжнародного ринку індустрії гостинності в «післяковідний період» із значним залученням фінансових ресурсів щодо забезпечення безпеки життя та здоров'я подорожуючих (з подальшим поширенням застосуванням неінтрузивних технологій запобігання поширенню інфекцій);

- військова агресія РФ проти України популяризувала бренд «Україна», оскільки на міжнародному ринку туристичних послуг нашу державу окремо не виділяли;

- сьогодні актуалізується питання необхідності розроблення програми «постконфліктного туризму» для України з врахуванням існуючого міжнародного досвіду (Хорватія, Грузія та інші країни). Ця програма має включати розвиток туристичної інфраструктури, розвиток вітчизняних закладів реабілітації, які мають

Рисунок 5 – Основні фактори перешкоджають відновленню міжнародного туризму

Джерело: [15]

стати основними об'єктами фізичної та психологічної реабілітації військових ЗСУ.

Таким чином, до пріоритетних завдань наступних наукових досліджень можна віднести необхід-

ність проведення досліджень щодо особливостей відновлення та функціонування індустрії гостинності в постконфліктний період в таких країнах як Хорватія, Грузія, Судан та інші країни.

Список використаних джерел:

1. Глубоченко К. О., Дорошенко О. М. Аналіз сучасного стану ринку та перспективи туристичних послуг в Україні. *Modern Economics*. 2021. № 30(2021). С. 71–75.
2. Гризовська Л. О. Особливості та сучасні тенденції управління туристичним бізнесом в Україні. *Економіка та управління підприємствами*. 2018. Випуск 28-1. С. 115–118. URL: https://bses.in.ua/journals/2018/26_1_2018/24.pdf.
3. Державне агентство розвитку туризму. URL: <https://www.tourism.gov.ua/statistic>.
4. Журба І. Є., Несторишен І. В., Матюх С. А. Реалізація державної туристичної політики в контексті регіонального розвитку. *Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки*. 2022, № 4, Т. 2, С. 56–61.
5. Журба І., Несторишен І. Аналіз показників індустрії туризму в Україні та світі: проблеми та перспективи розвитку. *Development service industry management*, 2023. № (1), С. 50–55
6. Левицька І. В., Басюк Д. І., Климчук А. О., Тарасюк Г. М., Москвічова О. С. Економіка туризму: навчальний посібник. Житомир. 2020. 488 с.
7. Матюх С. А., Журба І. Є., Несторишен І. В. Економіка підприємств туристичної галузі: проблеми та перспективи розвитку. *Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки*. 2022. № 3. Т. 2., С. 7–12.
8. Перспективи розвитку туризму в Україні та світі: управління, технології, моделі: колективна монографія / за наук. ред. проф. Матвійчук Л. Ю. Луцьк : ІВВ Луцького НТУ, 2019. 320 с.
9. Ярославський А. О. Економічна ефективність діяльності підприємства: теоретичний аспект. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2018. № 12. С. 174–177.
10. COVID-19 and tourism statistics. The World Tourism Organization (UNWTO). URL: https://unstats.un.org/unsd/ccsa/documents/covid19-report-ccsa_vol3.pdf.
11. International tourism and COVID-19 The World Tourism Organization (UNWTO). URL: <https://www.unwto.org/tourism-data/international-tourism-and-covid-19>.
12. Maps: Tracking the Russian Invasion of Ukraine. URL: <https://www.nytimes.com/interactive/2022/world/europe/ukraine-maps.html>.
13. Tourism Set to Return to Pre-Pandemic Levels in Some Regions in 2023. URL: <https://www.unwto.org/news/tourism-set-to-return-to-pre-pandemic-levels-in-some-regions-in-2023>.
14. UNWTO Tourism Recovery Tracker The World Tourism Organization URL: <https://www.unwto.org/tourism-data/unwto-tourism-recovery-tracker>.
15. UNWTO World Tourism Barometer URL: https://webunwto.s3.eu-west-1.amazonaws.com/s3fs-public/2023-01/UNWTO_Barom23_01_January_EXCERPT.pdf?VersionId=_2bbK5GIwk5KrBGJZt5iNPAGnrWoh8NB.

References:

1. Hlubochenko K. O., Doroshenko O. M. (2021) Analiz suchasnoho stanu rynku ta perspektyvy turystychnykh poslug v Ukraini [Analysis of the current state of the market and prospects of tourist services in Ukraine]. *Modern Economics*. № 30. P. 71–75.
2. Hryzovska L. O. (2018) Osoblyvosti ta suchasni tendentsii upravlinnia turystychnym biznesom v Ukraini [Peculiarities and modern trends of tourism business management in Ukraine]. *Ekonomika ta upravlinnia pidpriemstvamy*. Vypusk 28-1. P. 115–118. Available at: https://bses.in.ua/journals/2018/26_1_2018/24.pdf.
3. Derzhavne ahentstvo rozvytku turyzmu [State Tourism Development Agency]. *Ofitsiynyi sait. Statystyka*. Available at: <https://www.tourism.gov.ua/statistic>.
4. Zhurba I. Ye., Nestoryshen I. V., Matiukh S. A. (2022) Realizatsiia derzhavnoi turystychnoi polityky v konteksti rehionalnoho rozvytku [Implementation of state tourism policy in the context of regional development]. *Visnyk Khmelnytskoho natsionalnoho universytetu. Ekonomichni nauky*. № 4. T. 2. P. 56–61.
5. Zhurba I., Nestoryshen I. (2023) Analiz pokaznykiv industrii turyzmu v Ukraini ta sviti: problemy ta perspektyvy rozvytku [Analysis of indicators of the tourism industry in Ukraine and the world: problems and development prospects]. *Development service industry management*, no. 1, pp. 50–55
6. Levytska I. V., Basiuk D. I., Klymchuk A. O., Tarasiuk H. M., Moskvichova O. S. (2020) *Ekonomika turyzmu [Economics of tourism]: navchalnyi posibnyk*. Zhytomyr, 488 p.
7. Matiukh S. A., Zhurba I. Ye., Nestoryshen I. V. (2022) *Ekonomika pidpriemstv turystychnoi haluzi: problemy ta perspektyvy rozvytku [Economics of enterprises in the tourism industry: problems and prospects for development]*. *Visnyk Khmelnytskoho natsionalnoho universytetu. Ekonomichni nauky*. No. 3. T. 2, pp. 7–12.
8. *Perspektyvy rozvytku turyzmu v Ukraini ta sviti: upravlinnia, tekhnolohii, modeli (2019) [Prospects for the development of tourism in Ukraine and the world: management, technologies, models]: kolektyvna monohrafiia / za nauk. red. prof. Matviichuk L. Iu. Lutsk: IVV Lutskoho NTU, 320 p.*
9. Iaroslavskiy A. O. (2018) *Ekonomichna efektyvnist diialnosti pidpriemstva: teoretychnyi aspekt [Economic efficiency of enterprise activity: theoretical aspect]*. *Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho natsionalnoho universytetu*. No. 12. P. 174–177.
10. COVID-19 and tourism statistics. The World Tourism Organization. Available at: https://unstats.un.org/unsd/ccsa/documents/covid19-report-ccsa_vol3.pdf.
11. International tourism and COVID-19 The World Tourism Organization. Available at: <https://www.unwto.org/tourism-data/international-tourism-and-covid-19>.
12. Maps: Tracking the Russian Invasion of Ukraine. Available at: <https://www.nytimes.com/interactive/2022/world/europe/ukraine-maps.html>.
13. Tourism Set to Return to Pre-Pandemic Levels in Some Regions in 2023. Available at: <https://www.unwto.org/news/tourism-set-to-return-to-pre-pandemic-levels-in-some-regions-in-2023>.
14. UNWTO Tourism Recovery Tracker The World Tourism Organization. Available at: <https://www.unwto.org/tourism-data/unwto-tourism-recovery-tracker>.
15. UNWTO World Tourism Barometer. Available at: https://webunwto.s3.eu-west-1.amazonaws.com/s3fs-public/2023-01/UNWTO_Barom23_01_January_EXCERPT.pdf?VersionId=_2bbK5GIwk5KrBGJZt5iNPAGnrWoH8NB.

Ihor Nestoryshen, Yaroslav Prokopets

Khmelnytsky National University

ECONOMICS OF THE HOSPITALITY INDUSTRY IN MODERN CONDITIONS: INTERNATIONAL AND DOMESTIC TRENDS

The tourism industry is one of the important components of the world economy, accounting for about 7% of international trade. According to the World Tourism Organization, every tenth job in the world is indirectly created by tourism. The purpose of the study is to summarize the current trends in the development of the tourism industry in Ukraine and the world in order to systematize the factors that negatively affect the tourism industry and develop measures to implement the "post-conflict tourism" program in Ukraine. The analysis of modern trends in the development of the tourism industry shows that, starting from 2020, tourism enterprises were constantly under negative pressure from external factors. Thus, the measures aimed at overcoming the consequences of the COVID-2019 pandemic, which have now complicated the processes of moving citizens both within the country and the possibility of international tourism, have caused significant damage to the development of the tourism business in the world. due to the introduction of significant "covid" restrictions on the movement of citizens between countries. Thus, as a result of the policy of limiting possible travel to the countries of the European Union, the United States, the Middle and Far East during 2020–2022, the tourism sphere of many tourist regions suffered significant losses. According to UNWTO estimates, measures to overcome the 2019 COVID-2019 pandemic in 2020–2021 led to a significant drop in international tourism volumes (60–80%), as well as a decrease in revenues from the export of tourism services amounted to approximately 910 billion – 1.2 trillion dollars USA. In the study, actual measures for the restoration of the tourism industry were proposed, taking into account the experience of countries where military conflicts took place, and appropriate measures were developed for the restoration of tourism in the post-conflict period. The international experience of the functioning of the tourism industry in the post-conflict period is systematized and measures are proposed to restore the domestic tourism sector in the post-war period.

Key words: *hospitality industry, economics of the hospitality industry, UNWTO, tourism, post-conflict tourism.*

Статтю подано до редакції 22.05.2023